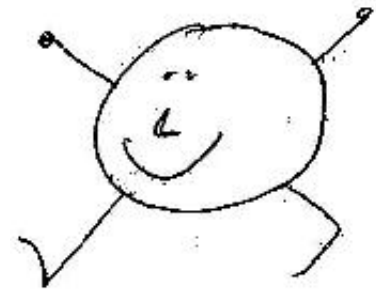

Oproep: koppoters in andere talen

door *Ignace Schretlen*

Een koppoter is de eerste mensfiguur die kinderen tekenen. Dat gebeurt rond het derde levensjaar. De koppoter intrigeert en we zien dan ook dat vanaf deze fase veel ouders en wetenschappers in kindertekeningen geïnteresseerd raken. De sprong in de ontwikkeling is minder groot dan vaak wordt verondersteld: een koppoter bestaat uit onderdelen die tevoren los werden getekend: een cirkel, een paar streepjes en punten. Waar blijft de romp, is steevast de vraag? Het meest plausibele antwoord is al meer dan een halve eeuw geleden geopperd: het hoofd fungeert vermoedelijk ook als romp. We beleven nu eenmaal romp en hoofd als één geheel.

Ongeveer een kwart eeuw word ik al geboeid door koppoters en verzamel ik van alles rond dit boeiende thema. Koppoters komen niet alleen in kindertekeningen voor maar ook in klassieke, middeleeuwse, moderne en hedendaagse kunst, creatieve uitingen van mensen met een mentale handicap of psychiatrische aandoening, in rotskunst en primitieve culturen, in de wereld van reclame en design, in allerlei games, in strips, volksverhalen en literatuur, enzovoort. Koppoters kunnen symbool staan voor een ongecompliceerde, vrolijke wereld maar ook voor een lugubere, duistere wereld. Bij dat laatste kan worden gedacht aan Jheronimus Bosch en Pieter Bruegel de Oude; welke benaming toen werd gehanteerd voor menselijke gedochten (grotesken) in de vorm van een koppoter is onbekend.

Koppoters en taal vormen een hoofdstuk apart. In Nederland wordt vrijwel even vaak over 'koppoters' als over 'kopvoeters' gesproken. Maar in de Van Dale is louter het woord 'koppoter' opgenomen met een verwijzing naar een strip die ik nooit heb kunnen traceren. Het woord 'kopvoeter' heeft overigens misschien wel meer recht van bestaan. In onder meer middeleeuwse fresco's komen namelijk afbeeldingen voor van een hoofd op voeten oftewel een 'koploper'. In Vlaanderen wordt inderdaad dit woord gebruikt voor een koppoter, maar in Nederland zal een 'koploper' niet worden geassocieerd met een kindertekening.

Daarnaast kent het Nederlands ook het woord 'koppotigen', maar deze benaming is gereserveerd voor inktvissen, die werkelijk bestaan uit een mond (kop) en armen (poten). 'Koppotigen' is de letterlijk vertaling van de – uit het Grieks afgeleide – wetenschappelijke term *Cephalopoda*. In het Duits worden de woorden *Kopffüsser* en *Kopffüssler* gebruikt voor respectievelijk 'koppotigen' en

'koppoters', maar dit gebeurt niet altijd even consequent.

Maar hoe zit het in andere talen? In de literatuur duiken steeds andere namen – soms met een dubbele betekenis – op, wat verder onderzoek ontmoedigt. Daarom ben ik erg blij met iedereen die mij kan helpen met de juiste vertalingen van het woord 'koppoter' en/of 'kopvoeter' in andere talen.

Heel veel dank voor elke reactie!

Zie ook [dit interview](#).